

Inspreektekst namens Stichting Natuurlijk Geuldal
uitgesproken door de heer Sprangers uit Schin op Geul
op dinsdag 19 september voor de Commissie Fysiek

De hoogwaterproblematiek wordt maar al te vaak gezien als een op zichzelf staand probleem. Het gevolg hiervan is dat men niet verder komt dan het nemen van overwegend symptomatische maatregelen, zoals het waterschap deze in haar nota "Water vasthouden op landbouwpercelen in Zuid-Limburg" heeft opgeschreven.

Echter, de dieperliggende oorzaak van de hoogwaterproblematiek, het veranderd bodemgebruik, is allang gekend, maar wordt genegeerd, omdat deze de gevestigde, lees agrarische, belangen in vraag stelt.

Alleen door eerst te kijken naar deze onderliggende problematiek kunnen maatregelen genomen worden die adequaat en efficiënt zijn. Anders wordt veel tijd verloren en geld verspild.

De RLI, Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur, beschrijft de toestand van de bodem voor heel Nederland als volgt:

- o de staat van de bodem in Nederland is van slechte kwaliteit
- o op veel plaatsen is sprake van bodemverdichting door de alsmaar intensievere landbouw
- o intensieve landbouw heeft een negatief effect op de omliggende natuur- en bosgronden
- o deze gronden hebben te kampen met een overdaad aan mest, verzuring en verdroging; daardoor worden natuur-, water- en klimaatdoelen niet gehaald
- o klimaatverandering vereist juist vitale bodems die beter in staat zijn om water en koolstof op te slaan.

Voor Zuid-Limburg is de situatie als volgt:

Tweederde van het land is in gebruik door landbouw.

Op hellende percelen en plateaus wordt op grootschalige wijze monocultuur (mais, aardappelen, bieten) bedreven met gebruik van drijfmest, kunstmest en pesticiden waarbij zeer zware machines het land betreden die de grond verdichten. Hierdoor is er geen of nauwelijks nog sprake van bodemleven.

Vanwege efficiency zijn kleinschalige landschapselementen als graften, struwelen, hagen en houtwallen in de loop der tijd verdwenen. Hierdoor is de potentiële capaciteit van de bodem tot opnemen, vasthouden en vermindering van de afstromingsnelheid van overvloedige regenval sterk aangetast.

Door ons nu te richten op een ander soort landbouw die kleinschaliger is, gebruik maakt van vaste mest i.p.v. drijfmest, kunstmest en pesticiden en werkt met lichtere machines zal het bodemleven zich kunnen herstellen. Zo neemt de infiltratiecapaciteit van de bodem enorm toe en zal veel minder regenwater afstromen en tot overlast zorgen door bijv. depositie van grond op wegen en uitspoeling van nutriënten en pesticiden die het oppervlaktewater verontreinigen.

Tevens kunnen kleinschalige landschapselementen als graften en struwelen, hagen en houtwallen aangebracht worden of in oude glorie hersteld. Zij dragen onder meer bij aan substantiële verlaging van de afstromingsnelheid van overtollig regenwater en herstel van de biodiversiteit.

Bovendien neemt door deze 'stoffering' van het landschap de natuurlijke schoonheid en dus aantrekkelijkheid toe.

Alleen een integraal beleid dat de huidige problematieken onderkent en gebaseerd is op de noodzaak om tot transitie van de landbouw te geraken heeft kans van slagen. Deze vorm van landbouw die duurzaam, biologisch en zodoende toekomstbestendig is, kan substantieel bijdragen aan de oplossing van veel van de huidige problemen die nu spelen:

- o klimaatverandering,
- o overbemesting
- o de kwaliteit van de bodem,
- o het behalen van de verplichte KRW-doelen in 2027,
- o het voorkomen van droogtes door een afdoende hoog grondwaterpeil,
- o het verminderen van de kans op ziektes als Parkinson door het reduceren van het gebruik van bestrijdingsmiddelen, én, specifiek voor Zuid-Limburg
- o het fundamenteel verkleinen van de kans op overstromingen door herstel van het natuurlijke infiltratievermogen van de bodem.